

— den umiddelbare eller øieblikkelige Fordeel eller Betjeningen af den tilfældigt forbeholdte Befolkning, som da er tilstede, men den skal hovedsagelig have Fremtiden for Øie. Den skal hovedsagelig, siger jeg, have Fremtiden for Øie, den skal være skabende i denne Retning, og desuden spørge: Hvor er den største Trang, som derved kan afhjælpes? Der er ikke her Tale om Trang for Personer, der reise fra den ene By til den anden for at kjøbe Modehandelsvarer, men om Trang til at lette Uffætningen af Landets Frembringelser. Det forekommer mig, at ethvert Skridt, der kan see — det være nu fra Rigsdagens Side ved private Forslag eller fra Regjeringens Side ved et almindeligt Forslag til et samlet Jernbaneshystem — vilde være nyttigt; de 10,000 Rd. derimod for at komme til at overveie tror jeg ikke ere nyttige. Husk paa, hvilke lange Overveielser vi have havt for at komme til Jernbanen, og det er i Grunden kun ved Overveielserne, at vi ere komne til den; thi før vi kom til Overveielserne, havde vi et Tilbud, et saa ønskeligt og simpelt og klart Tilbud, hvis Mage vi vist aldrig faae; lad os huske derpaa! Saa begyndte vi at overveie, og gennem vore Overveielser kom vi til at erkjende, at vi maatte skamme os ved at faae denne Kjøbstadbane, fordi den var saa dyr; men en Bane i Sjælland skulde man have; thi hvorfor skulde Sjælland ikke ligesaagodt have en Jernbane som Sjælland? Saa fandt man paa Jernbanen til Vensund, og fandt ud, at fra den vestlige Side af Sjælland kunde vi handle paa den vide Verden, og saa tog vi den, som det ærede Medlem har sagt, ikke, fordi den var den fornuftigste Bane, men fordi vi ellers maatte ingen Bane fik; — men var slet ingen ikke bedre end en ufornuftig? — Jeg skal ikke opholde mig meget længe ved § 10. Jeg har allerede i Almindelighed gjort opmærksom paa, at naar man under § 10 bliver ved at bevæge sig i den Retning, man har gjort i et Par Aar, overskrider man de Måder, der staae til Raadighed, og naar man ikke strax begynder at tage Fornuften fangen i saa Henseende, kommer man til det, uden at man veed af det. Der skal en uendelig Modstandskraft til før at bestynde § 10. Der er ikke noget Sted i vort

hele Budget, hvor der findes en saa stor Mængde af farlige, paatrængende Personligheder, fordi de tale i Kunstens og Videnskabens og Oplysnings Navn, som under denne Paragraph. For at hjælpe den ærede Underviisningsminister noget paa Gled i denne Henseende, skal jeg, haaber jeg, fremkomme med et Forslag til Nedlæggelse af den latinske Skole i Kjøbenhavn. Det er en Industri af den Art, der bedst kan undværes, og naar vi begynde lidt efter lidt at afflasse denne Industri for Statens Regning, vil man opnaae Meget; jeg haaber, at den ærede Underviisningsminister ikke vil flygte sig saa fast til denne Skole, som Krigsministeren til Usserød Fabrik. Der er en Paragraph, som jeg paa ingen Maade skal gjøre Indsigelser imod, men som jeg blot skal gjøre opmærksom paa, fordi den ogsaa maa lære os Sparommelighed i andre Retninger, det er § 12 om Pensionsvæsenet; den er i stadig Stigende. Vore særlige Pensioner — og det ligger i Forholdets Natur — ere stigende, og vi maae være fattebe paa, at dette vil blive ved i en Række af Aar.

Naar jeg nu spørger mig selv: Efterhaanden som flere af de Udgifter, som vi gjøre, høre op, og deriblandt Udgifterne til Veivæsenet, der om et Par Aar ville aftage med 200,000 Rd. aarlig, hvilke Fornødenheder er der da, som vi betimeligt maa fæste Blikket paa, saa er der en Fornødenhed, som det forekommer mig er meget nær beslægtet med det Ønske, der er hittet fra mange Sider, at faae indført en anden Retspleie; skulle vi nemlig indføre Mundtlighed og Offentlighed i Retspleien, ville vi savne passende Localer; de maae staffles tilveie først. Der er en anden Række af Betragtninger, som jeg i Forbindelse dermed har bragt under Overveielse. Naar vi afflasse den nuværende Sammenblanden af administrative Embeder og dem, der alene give sig af med Retspleien, vil det hele Skrivervæsen og Fyrelsen af Pantebøgerne gaae bort fra de nuværende Dommere; men da der ikke uden altfor store Bekostninger kan være en Skriver paa ethvert saadant Sted, vil det være rigtigt at samle de Forretninger, der slutte sig dertil, og da tillige samle en Mængde vigtige Documenter, som nu findes spredte omkring paa